

НАШІ ПРОЕКТИ МОЯ УКРАЇНА

НЕЙТОВІРНА КРАСА

Я живу у прекрасному місті Первомайськ Миколаївської області. Воно розташоване у мальовничій місцевості – там, де зливаються дві річки: Південний Буг та Синюха. Наше місто оточує казкова природа. На берегах річок у складі місцевої фауни нараховується близько 900 видів рослин, 27 з них занесено до Червоної книги України, 4 – до Європейського Червоного списку. В долині Південного Бугу виявлено 98 археологічних пам'яток.

Первомайщина – справжня гірська країна серед українського степу, яку називають Бузькою Швейцарією. Хто хоч раз побачив цю красу, обов'язково повертається.

Я люблю свій рідний край! Я люблю свою Україну!

Ткаченко Микита, 10 років

В ГОСТЯХ У СНІГОВОЇ КОРОЛЕВИ

Зима – чарівна пора року. Мені подобається, коли надворі ясна морозна погода та падає сніг. На вікнах мороз малює вигадливі малюнки. Коли все навкруги стає білим, здається, що я потрапляю у зимову казку. Моє село перетворюється на красиве казкове, сніжне містечко. Ним можна милуватися безконечно. Та буває так, що зима перетворює його на палац Снігової Королеви, в якому багато великих крижин. Саме таку зиму я хочу показати всім читачам.

Петренко Дар'я, 8 років, с. Партизанське
Дніпропетровської області

Передплатний індекс 89454

Головний редактор:

Дарія Біда, тел.:(032) 236-71-24,
e-mail: dabida@mis.lviv.ua

Заступник головного редактора:

Світлана Вольська,
e-mail: svitlana300@gmail.com

Дизайн і верстка: Каріне Мкртчян-Адамян

Підписано до друку 26.11.15,
формат 60x84/8.

Друк офсетний. Наклад 12 000 прим.

Адреса редакції: 79038, м. Львів,
а/с 9838. Надруковано в друкарні
ТОВ "Видавничий дім „УКРПОЛ“.

Юний астроном

(твоє ім'я та прізвище)

КОЛО СОНЯЧОК

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

ВЕЛИКІ І КАРЛИКОВІ

Склад
Сонячної системи:

СОНЦЕ

8 ВЕЛИКИХ
ПЛАНЕТ

КАРЛИКОВІ
ПЛАНЕТИ

МАЛІ ТІЛА

Меркурій
Венера,
Земля,
Марс,
Юпітер,
Сатурн,
Уран,
Нептун

Плутон,
Церера,
Ерида (Еріс),
Макемаке,
Хаумеа

супутники планет,
астероїди,
метеороїди,
комети,
космічний пил, зоряний
і міжпланетний газ,
койпероїди

За сучасними уявленнями до складу Сонячної системи входять великі і карликові планети та малі тіла. Щодо малих тіл, то це супутники планет, астероїди, метеороїди, комети, космічний пил, зоряний і міжпланетний газ, койпероїди.

Карликові планети обертаються навколо Сонця так само, як і 8 великих планет. Вони набагато менші, ніж планети (навіть менші, ніж Місяць). Найвідоміша карликова планета – Плутон.

Головна відмінність між карликовою планетою і планетою у тому, що велика планета – володарка своєї власної „чистої“ орбіти. Разом з нею обертаються лише її супутники (якщо такі є у планети). Кажуть, що великі планети розчистили свій шлях навколо Сонця. А поблизу орбіти карликових планет рухаються не лише їхні супутники, але й дрібні небесні тіла. Тому орбіти карликових планет „засмічені“.

Дарія Біда

ВІЗНАЙ ПЛАНЕТИ

Ерида (Еріс)

Плутон

Церера

Хаумеа

Макемаке

?

?

КАРЛИКОВІ ПЛАНЕТИ

Карликова планета – це небесне тіло, яке:

- обертається навколо Сонця;
- практично кругле;
- має „засмічену” дрібними тілами орбіту.

Поняття „карликові планети” з’явилося у лексиконі астрономів 16 серпня 2006 року, коли на Конгресі Міжнародного астрономічного союзу в Празі було прийнято нове визначення „планета” (за масою, розмірами та орбітальним оточенням). Плутон викреслили з родини планет і, разом з астероїдом Церерою, зарахували до карликових планет.

Перші п’ять визнаних карликових планет: Церера, Плутон, Ерида, Макемаке, Хаумеа. Учені вважають, що є десятки або навіть сотні карликових планет, які ще будуть відкриті.

Астрономи відвели для Плутона особливу роль у нашій Сонячній системі. Усі карликові планети, що обертаються навколо Сонця за орбітою Нептуна, називають плутоїдами. Так, Ерида, яка обертається далеко за орбітою Нептуна, є плутоїдом, а Церера, яка обертається в головному поясі астероїдів, – карликова планета.

1 ТРЕТЯ ВІД СОНЦЯ ПЛАНЕТА

Ми називаємо її блакитною планетою. Такого кольору їй надають вода в океанах і морях та атмосфера. Повітряна та водяна оболонки пом’якшують клімат планети. Завдяки воді і повітрю виникли умови для існування життя. Атмосфера захищає все живе від метеоритів, а магнітне поле – від сонячної радіації. Від космічних променів рятує озоновий шар. Має один природний супутник – Місяць.

3 НАЙБЛИЖЧА ДО ЗЕМЛІ ПЛАНЕТА

За своїми розмірами та масою схожа на Землю. Але фізичні умови на цій планеті зовсім інші. Має потужну атмосферу, тиску якої на поверхню майже в 100 разів більший, ніж на Землі. Атмосфера складається переважно з вуглекислого газу, який створює сильний парниковий ефект. Поверхня розігрілась майже до 500 °С так, що розжарене каміння світиться. На небі вона найяскравіша після Сонця й Місяця. Природних супутників немає.

4 ВОЙОВНИЧА ПЛАНЕТА

Ця планета, названа на честь бога війни, вкрита великими скелястими й піщаними рівнинами, горами, кратерами. Менша за розмірами, ніж Земля, має дуже розріджену атмосферу. Саме тому її поверхня не нагрівається вище 20 °С, а мінімальна температура поблизу полюсів становить –130 °С. Згаслий вулкан Олімп – найвища гора Сонячної системи. Її висота – 27,4 км. Ще одна характерна особливість планети – пилові бурі, які здіймають в атмосферу велику кількість червонуватого пилу. Має два природних супутника – Фобос і Деймос. Схожі на картоплини, чи не так? Назви планет означають „Страх” і „Жах”. А хто ще може супроводжувати бога війни? Ці супутники повернені до планети завжди однією і тією ж стороною. Це тому, що вони обертаються навколо своєї осі за той самий час, що й навколо планети. Так само, як і Місяць навколо Землі! Цікаво, що Фобос повільно наближається до планети і врешті колись впаде на неї. А Деймос, навпаки, поступово віддаляється і колись „втече” від своєї планети!

2 НАЙБЛИЖЧА ДО СОНЦЯ ПЛАНЕТА

Трохи більша, ніж Місяць планета і навіть схожа на нього, чи не так? Не має атмосфери, тому поверхня вкрита великою кількістю малих і великих кратерів, які утворилися у результаті падіння метеоритів. Дно деяких кратерів залите застиглою лавою. Денна температура на поверхні сягає майже 500 °С, а вночі охолоджується до –180 °С. Повільно обертається, доба на планеті триває близько 59 земних діб (приблизно два земні місяці!). А повний оберт навколо Сонця планета здійснює приблизно в 4 рази швидше, ніж Земля. Швидка планета! Природних супутників немає.

ВПИШИ ВІДПОВІДІ

- 1
- 2
- 3
- 4